

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce **M. K.**, zastoupeného JUDr. Alicí Bártkovou, M.E.S., advokátkou se sídlem Rubešova 83/10, Praha 2, proti žalovanému **Celnímu úřadu Tábor**, se sídlem Chýnovská 2115, Tábor, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 10. 2006, č. j. 3316/06-0362-021/1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 14. 3. 2007, č. j. 10 Ca 239/2006 - 40,

takto:

- I.** V řízení **se pokračuje.**
- II.** Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 14. 3. 2007, č. j. 10 Ca 239/2006 - 40 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.

Vymezení věci

[1] Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce (dále též „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného rozsudku, kterým krajský soud zamítl jeho žalobu proti v záhlaví specifikovanému rozhodnutí žalovaného. Tímto rozhodnutím žalovaný zamítl námitky žalobce proti exekučnímu příkazu žalovaného ze dne 6. 3. 2006, č. j. 4898/04-0362-021/10, kterým nařídil provedení exekuce daňového nedoplatku srážkami ze mzdy žalobce.

[2] Jak plyne ze správního a soudního spisu, Hauptzollamt Weiden vydal dne 2. 7. 1999 rozhodnutí „Steuerbescheid“ pod číslem VB7-2330-000355-06-1999-8900 (dále též „exekuční titul“), adresované příjemci „M. K., S. 836, P./T.“, kterým jmenovanému uložil zaplatit spotřební daň z lihu ve výši 218 520 DM. Exekuční titul byl doručován prostřednictvím Ministerstva financí – Generálního ředitelství cel dne 6. 8. 1999. Dne 28. 9. 2004 požádal Hauptzollamt Regensburg (dále též „dožadující orgán“) podle č. 1. 6 Směrnice Rady ze dne 15. března 1976 o vzájemné pomoci při vymáhání pohledávek vyplývajících z některých dávek, cel, daní a jiných opatření (76/308/EHS), Ministerstvo financí - Generální ředitelství cel (dále též „dožádaný orgán“) o vymáhání daňového nedoplatku podle exekučního titulu. V žádosti o vymáhání (formulář stanovený přílohou III směrnice Komise 2002/94/ES) je jako dlužník označen žalobce, a to jménem, příjmením, bydlištěm a datem narození a daňový nedoplatek je vyčíslen (včetně penále) na částku 3 258 625,30 Kč.

[3] Dožádaný orgán vymáhání nedoplatku delegoval přípisem ze dne 6. 12. 2004 na žalovaného. Ten vydal dne 10. 12. 2004 (ve vztahu ke spotřební dani) a dne 30. 12. 2004 (ve vztahu k penále) výzvu k zaplacení daňového nedoplatku v dodatečné lhůtě dle § 73 odst. 1 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (dále jen „daňový řád“).

[4] Proti uvedeným výzvám podal žalobce odvolání, která Celní ředitelství České Budějovice zamítlo rozhodnutími ze dne 4. 3. 2005 a ze dne 6. 4. 2005. Tato rozhodnutí žalobce napadl žalobami, které krajský soud odmítl usneseními ze dne 5. 10. 2005, č. j. 10 Ca 70/2005 - 29 a č. j. 10 Ca 79/2005 - 27, s tím, že výzva k úhradě nedoplatku v náhradní lhůtě dle § 73 odst. 1 daňového řádu má povahu pouhého procesního úkonu a není tak rozhodnutím ve smyslu § 65 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Kasační stížnosti podané proti těmto rozhodnutím krajského soudu zamítl Nejvyšší správní soud rozsudky ze dne 28. 6. 2006, č. j. 1 Afs 149/2005 - 71 a č. j. 1 Afs 150/2005 - 68 (všechna zde uváděná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Ústavní stížnosti podané žalobcem proti uvedeným rozsudkům Nejvyššího správního soudu odmítl Ústavní soud usnesením ze dne 20. 6. 2007, sp. zn. III. ÚS 765/06 (všechna zde uváděná rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>).

[5] Žalovaný vydal dne 6. 3. 2006 exekuční příkaz, kterým nařídil provedení exekuce daňového nedoplatku srážkami ze mzdy žalobce. Proti exekučnímu příkazu podal žalobce námítky, které žalovaný zamítl rozhodnutím ze dne 31. 10. 2006 (dále též „napadené rozhodnutí“). Žalobce proti rozhodnutí žalovaného podal správní žalobu, ve které zejména namítal, že identifikace příjemce v exekučním titulu (jménem, příjmením a adresou) je nedostatečná, neboť tyto údaje jsou shodné pro 3 osoby (mimo žalobce ještě jeho otec M. K. se shodným bydlištěm a s datem narození X a dále syn žalobce M. K. se shodným bydlištěm a s datem narození X). Z tohoto důvodu exekuční titul není vykonatelný a žalovaný není oprávněn z více osob, které splňují charakteristiky uvedené v exekučním titulu, vybrat právě žalobce a vést exekuci právě vůči němu. Ze shodných důvodů exekuční titul nemůže být považován ani za řádně doručený žalobci, jestliže z dokladu o doručení předloženého dožadujícím orgánem toliko vyplývá, že exekuční titul byl předán příjemci „M. K., S. 836, P.“, což podle žalobce nemůže být důkazem řádného doručení exekučního titulu do vlastních rukou právě žalobce. Žalobce dále namítal, že dokumentům, které mu

byly zasílány německými celními orgány v německém jazyce nerozuměl a nemohl podniknout příslušné právní kroky k ochraně svých práv. Domnívá se, že není jeho povinností zajišťovat si na vlastní náklady překlad písemností německých celních orgánů.

[6] Krajský soud žalobu zamítl rozsudkem ze dne 14. 3. 2007 (dále též „napadený rozsudek“). Krajský soud zejména poukázal na to, že dle § 6 odst. 1 zákona č. 191/2004 Sb., o mezinárodní pomoci při vymáhání některých finančních pohledávek, se doklad, který je exekučním titulem pro vymáhání pohledávky ve státě dožadujícího orgánu, pokládá bez dalšího za exekuční titul pro vymáhání pohledávky v České republice. Proto dožadovaný orgán ani správní soud nejsou oprávněny zabývat se námitkami žalobce směřujícími proti exekučnímu titulu. Zejména pak krajský soud za nedůvodnou označil námitku, že žalovaný svévolně vybral žalobce z více osob odpovídajících označení dlužníka v exekučním titulu a právě proti žalobci vede exekuci. V žádosti o vymáhání byl žalobce označen nejen jménem, příjmením a bydlištěm, nýbrž i datem narození, což jednoznačně jako dlužníka identifikuje právě žalobce. Dle soudu totéž platí pro námitku žalobce, že mu exekuční titul nebyl řádně doručen. Podle žádosti o vymáhání a podle k ní připojeného dokladu o doručení byl exekuční titul doručen a je pravomocný. Soud dále uvedl, že řízení před německými celními orgány je vedeno v jazyce německém a tímto nemohla být porušena práva žalobce. Žalobci nic nebránilo v tom, aby si ve vlastním zájmu nechal exekuční titul přeložit včetně v něm uvedeného poučení o možnosti podat proti němu opravný prostředek.

II.

Shrnutí argumentů obsažených v kasační stížnosti a ve vyjádření žalovaného

[7] Rozsudek krajského soudu napadl žalobce kasační stížností ze dne 10. 4. 2007, v níž navrhl zrušení rozsudku.

[8] Stěžovatel předně namítl, že krajský soud se řádně nevypořádal s jeho námitkami, které směřovaly již proti samotnému přijetí žádosti Spolkové republiky Německo o vymáhání exekučního titulu. Ze strany žalovaného byly do soudního spisu dodány pouze listiny v německém jazyce, které nebyly ani pro potřeby soudního řízení přeloženy; navíc nebyly podepsány. Žalovaný po několika letech soudních sporů se stěžovatelem dodal do spisu žádost o vymáhání předmětného daňového výměru, jejíž přílohou je i listina, na níž je uvedeno datum narození stěžovatele. Soud hodnotil tyto listiny, aniž by mohl být konstatován jejich obsah v českém jazyce a aniž by přihlédl ke skutečnosti, že tyto listiny nejsou nikým podepsány. Navíc z obsahu soudního spisu je zřejmé, že i sám žalovaný žádal dopisem ze dne 4. 1. 2005 svůj nadřízený orgán, tj. Celní ředitelství České Budějovice, o překlad předmětné žádosti, ale nebylo mu vyhověno. Přesto soud takovéto listiny shledal dostatečným podkladem pro zahájení exekuce vůči stěžovateli. Tím je však dle stěžovatele výrazně narušena rovnoprávnost účastníků řízení, neboť jedné straně je umožněno podepisovat pouze průvodní dopisy, nikoliv samotné právní úkony, zatímco druhá strana nemá ani v rámci soudního řízení k dispozici překlad zahraničních listin do českého jazyka.

[9] Stěžovatel dále namítl, že krajský soud se vůbec nezabýval jeho žalobní námitkou, že podpis na doručence exekučního titulu není jeho, což je patrné již pouhým laickým posouzením. Řádné doručení exekučního titulu je přitom podmínkou jeho vymahatelnosti. Stěžovatel uvedl, že na stejné adrese v době doručení bydlely tři osoby stejného jména a příjmení, a to nezletilý syn stěžovatele, otec stěžovatele a stěžovatel sám. Doručenka o převzetí obálky, na níž nebyl dostatečně označen adresát, nemůže být podkladem pro vyznačení doložky právní moci. Skutečnost, že doložku právní moci vyznačily německé státní orgány při neznalosti skutečnosti, že existuje více M. K., jim nelze vyčítat. Ale že český soud při znalosti existence více osob shodného jména neučiní žádné důkazní prostředky, aby zjistil, komu bylo doručeno, lze tomuto soudu vyčítat jako vadu řízení. Soud se dle stěžovatele měl vypořádat s námitkou, že podpis na doručence není jeho podpisem, což neučinil.

[10] Další námitkou stěžovatele je nevykonatelnost zahraničního daňového výměru v České republice. Za nepřijatelný považuje názor žalovaného a krajského soudu, že dle § 6 odst. 1 zákona č. 191/2004 Sb. je exekuční titul v České republice bez dalšího vykonatelný. Stěžovatel uvedené ustanovení chápe tak, že se tímto na zahraniční exekuční titul hledí, jako by to byl český exekuční titul. A tedy pokud je zahajována nebo soudem přezkoumávána exekuce takového titulu, pak má soud i žalovaný možnost dospět k závěru, že tento exekuční titul je nevykonatelný pro nějakou vadu. Stěžovatel zdůraznil, že nepožaduje zkoumání oprávněnosti vydání zahraničního daňového výměru. Pouze chce, aby se soud zabýval otázkou, kde lze exekuční titul vykonat, tedy zda je určité, kdo je povinným, a to přímo z exekučního titulu (nikoli z listin, které nejsou jeho součástí). Stěžovatel v této souvislosti poukázal také na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2007, č. j. 7 Afs 171/2006 - 87, v němž zdejší soud dovodil, že pro výkon daňové exekuce se přiměřeně použije zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), a odmítl úvahy o zásadní odlišnosti civilní a daňové exekuce. Podle stěžovatele přitom existuje velké množství judikátů týkajících se civilní exekuce, které stanoví, že nelze považovat za vykonatelný titul, u něž nelze určit povinného nebo nebylo povinnému řádně doručeno. Stěžovatel rovněž namítl, že je porušením základních principů právního státu, pokud soud nebo správní orgán dovozují povinného nikoli pouze z údajů uvedených v exekučním titulu, ale podle profese možných povinných osob (s argumentací, že stěžovatel dělal v mezinárodní silniční dopravě řidiče, a tak je zřejmé, že jde o něj).

[11] Stěžovatel konečně také namítl, že v jeho případě dochází k nedovolené retroaktivní aplikaci zákona č. 191/2004 Sb. K tomu uvedl, že byt jsou nalézací a exekuční řízení dvěma samostatnými řízeními, je nutné v zájmu spravedlnosti a zachování právní jistoty vykládat procesní předpisy tak, aby nedošlo k narušení právní jistoty, kterou měl účastník v nalézacím řízení. Pokud se změní procesní předpisy tak, že učiní vykonatelným zahraniční výměr ve svém státě, pak je to zásah do původního rozhodnutí a jedná se o nedovolenou retroaktivitu. Česká republika vstoupila do Evropské unie až jako přidružený stát a převzala evropské směrnice do svého právního řádu. Pokud však zákonodárce neřešil při převzetí nějaké směrnice otázku, zda tato směrnice bude platit i pro rozhodnutí vydaná před vstupem České republiky do Evropské unie, pak je dle stěžovatele nutné zvážit, zda by ji neměl jako předběžnou otázku posoudit Soudní dvůr Evropských společenství (poznámka Nejvyššího správního soudu – od 1. 12. 2009 Soudní dvůr Evropské unie, v rozsudku dále jen „Soudní dvůr“).

[12] Ve vztahu k dalším právním závěrům krajského soudu odkázal stěžovatel na svá předešlá podání učiněná ve věci.

[13] Žalovaný se vyjádřil ke kasační stížnosti dne 10. 5. 2007. K námitce stěžovatele, že krajský soud se řádně nevypořádal s žalobními námitkami, které směřovaly již proti samotnému přijetí žádosti Spolkové republiky Německo o vymáhání exekučního titulu, uvedl následující. Předně odmítl tvrzení stěžovatele, že žádost o vymáhání neobsahuje podpis, podle žalovaného je tomu naopak, jak je patrné z originálu žádosti založeného ve správním spisu. Dále uvedl, že zahraniční listiny byly od počátku řízení součástí správního spisu a stěžovatel měl možnost si překlady těchto listin pořídit sám. Pro žalovaného, který je exekučním orgánem, je podstatné, zda jsou z přijaté žádosti seznatelné informace o osobě dlužníka, jeho pohledávce, orgánu, který vymáhání dožaduje, exekučním titulu a o podmínkách pro placení pohledávky.

[14] Žalovaný považoval za nedůvodnou rovněž námitku, podle níž je zahraniční titul nevykonatelný s ohledem na nedostatečnou identifikaci povinného, stejně jako námitku řádného doručení stěžovateli. Žalovaný je přesvědčen, že ze žádosti německých celních orgánů lze řádně identifikovat stěžovatele jako dlužníka vymáhané pohledávky. V případě, že by žádost neobsahovala údaj o datu narození, požádal by žalovaný o její doplnění příslušné německé orgány. Žalovaný setrval na svém názoru, že jemu ani českým správním soudům nepřísluší přezkoumávat podmínky vydání a náležitosti exekučního titulu, který se řídí vnitrostátními předpisy dožadujícího orgánu, a to právě s ohledem na ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 191/2004 Sb. K námitce řádného doručení žalovaný uvedl, že doručení provádělo Ministerstvo financí - Generální ředitelství cel v roce 1999. Námitka, že podpis na doručence není stěžovatelův, je pouze ničím nepodložené tvrzení a stěžovatel ani v řízení před žalovaným, ani v řízení před soudem nepředložil či nenavrhoval provedení důkazu, který by jej prokázal.

[15] K námitce nedovolené retroaktivity zákona č. 191/2004 Sb. odkázal žalovaný na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 6. 2006, č. j. 1 Afs 149/2005 - 71.

[16] Stěžovatel podal dne 26. 6. 2007 k vyjádření žalovaného repliku. V té nejprve uvedl, že žalovaný stále předkládá nové důkazy, které údajně byly v jeho správním spise od začátku. Žalovaný po dvou letech, kdy stěžovatel namítal, že žalovaný neměl právo si určit rodné číslo povinné osoby do své vlastní výzvy k zaplacení splatného nedoplatku, doložil do spisu listinu, jež měla být údajně přílohou žádosti o vymáhání daňové pohledávky za stěžovatelem a v níž je uvedeno datum narození stěžovatele. Stěžovateli též není zřejmé, proč si žalovaný na tuto listinu vzpomněl až po dvou letech. Tuto novou listinu nelze považovat za dostatečný podklad pro identifikaci povinné osoby v exekučním titulu, jenž toto datum neobsahuje. Stěžovatel dále namítl, že žalovaný zmínil existenci podepsané žádosti o vymáhání předmětného zahraničního výměru, která se má nacházet v jeho správním spisu, až ve svém vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 10. 5. 2007. Je podle něj pozoruhodné, že žalovaný nepředal krajskému soudu svůj spis úplný, aby mohl tento soud řádně přezkoumat žalobu stěžovatele. K argumentaci žalovaného, podle níž si mohl sám ze správního spisu učinit překlad do českého jazyka, dále stěžovatel uvedl, že žalovaný zaměňuje jeho práva za povinnosti. Úředním jazykem v České republice je český jazyk a

pokud se vede v České republice soudní řízení, pak musí žalovaný předkládat listiny v překladu do českého jazyka, který by měl být navíc úředně ověřen. K odkazu žalovaného na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 6. 2006, č. j. 1 Afs 149/2005 - 71, stěžovatel uvedl, že namítanou problematiku retroaktivity uvedený rozsudek nevypořádal dostatečně, neboť kasační stížnost byla v daném případě zamítnuta z jiných důvodů. Stěžovatel navíc podal proti citovanému rozhodnutí ústavní stížnost.

[17] Žalovaný reagoval na repliku přípisem ze dne 25. 7. 2007. Zde uvedl, že předkládá pouze ty důkazy, které byly ve spisu skutečně obsaženy, nikoliv „údajně obsaženy“, jak tvrdí stěžovatel. Odmítl námitku, že „stále předkládá nové důkazy“, neboť „nové důkazy“ předkládal vždy jen v reakci na argumentaci stěžovatele. Opětovně také odkázal na § 6 odst. 1 zákona č. 191/2004 Sb., z něž plyne, že nemá žádnou možnost zpochybnit doklad, který je exekucním titulem, a proto i případný přesný úřední překlad německé žádosti o vymáhání do českého jazyka je zjevně nadbytečný. Námitka retroaktivity zákona č. 191/2004 Sb. byla vyřešena usnesením Ústavního soudu ze dne 20. 6. 2007, sp. zn. III. ÚS 765/06.

III.

Řízení o předběžných otázkách u Soudního dvora

[18] Rozhodující senát Nejvyššího správního soudu dospěl při předběžném projednání věci k závěru, že námitky stěžovatele vyvolávají potřebu vyjasnit otázku rozsahu prezkumné pravomoci českých správních soudů ve vztahu k předmětnému exekucnímu titulu, respektive k jeho vykonatelnosti. Možné výkladové alternativy relevantních právních předpisů Evropských společenství přitom dle názoru zdejšího soudu postrádaly jasnost a nepochybnost nezbytnou pro to, aby odpadla jeho povinnost jako soudu, jehož rozhodnutí nelze napadnout oprávněným prostředkem podle vnitrostátního práva, obrátit se s otázkou výkladu práva Společenství na Soudní dvůr, stanovenou v č. l. 234 Smlouvy o založení Evropského společenství. Nejvyšší správní soud proto usnesením předsedkyně rozhodujícího senátu ze dne 5. 5. 2008, č. j. 5 Afs 48/2007 - 107, přerušil řízení o kasační stížnosti a předložil Soudnímu dvoru předběžné otázky, jejichž zodpovězení považoval za nezbytné pro posouzení věci.

III.A

Předběžné otázky předložené Nejvyšším správním soudem

[19] Nejvyšší správní soud předložil Soudnímu dvoru tyto předběžné otázky:
 „1. Je třeba č. l. 12 odst. 3 směrnice Rady ze dne 15. března 1976 o vzájemné pomoci při vymáhání pohledávek vyplývajících z některých dávek, cel, daní a jiných opatření (76/308/EHS), vykládat tak, že jsou-li u soudu členského státu, ve kterém má sídlo dožádaný orgán, žalobou napadena opatření k vymáhání pohledávky, je tento soud oprávněn v souladu s právními předpisy tohoto členského státu zkoumat to, zda doklad o vymahatelnosti (exekucní titul) je vykonatelný a zda byl řádně doručen dlužníkovi?

2. Vyplývá z obecných právních zásad práva Společenství, zejména zásad spravedlivého procesu, řádné správy a právního státu, že doručení dokladu o vymahatelnosti (exekucního titulu)

dlužníkovi v jazyce jiném než jemu srozumitelném, který zároveň není úředním jazykem státu, ve kterém je dlužníkovi doručováno, způsobuje vadu, která umožňuje odeprít vymáhání na základě takového dokladu o vymáhatelnosti (exekučního titulu)?“

[20] V odůvodnění předkládacího usnesení Nejvyšší správní soud uvedl, že z předpisů práva Společenství, zejména z č. l. 12 směrnice 76/308/EHS, vyplývá rozdělení přezkumných pravomocí tak, že zatímco v pravomoci orgánů dožadujícího státu je posoudit námitky týkající se existence pohledávky a zákonnosti exekučního titulu, přezkum úkonů v rámci vymáhání exekučního titulu je v pravomoci orgánů státu dožádaného. Nejvyšší správní soud tedy uznal, že není možné, aby v rámci přezkumu úkonů prováděných v rámci exekuce české soudy zkoumaly věcnou správnost německého exekučního titulu. Za ne zcela jasné ovšem považoval, zda exekuční titul vydaný německými celními orgány je třeba posuzovat při přezkumu úkonů učiněných dožádaným orgánem při vymáhání pohledávky podle obdobných kritérií jako tuzemský exekuční titul, nebo zda je i takové omezené posouzení exekučního titulu z pravomoci českých správních orgánů a správních soudů vyjmuto. Jak totiž vyplývá například z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2005, č. j. 2 Afs 81/2004 - 54, při přezkumu exekučních úkonů činěných českými správními orgány na základě českého exekučního titulu by muselo být přihlédnuto k vadám exekučního titulu, které stěžovatel namítá, tedy k nesprávnému doručení exekučního titulu (resp. k neúčinnosti exekučního titulu vůči stěžovateli) a k nedostatku jeho vykonatelnosti (resp. k nedostatečnému označení příjemce exekučního titulu). Nedostatečné označení příjemce v exekučním titulu by pak nebylo možné napravit následnými zjištěními ohledně identity příjemce (například v žádosti o vymáhání). Exekuční úkony učiněné na základě takového vadného exekučního titulu by musely být shledány nezákonnými a musely by být zrušeny. Otázkou výkladu směrnice tedy je, zda české správní soudy jsou oprávněny takové námitky vad německého exekučního titulu posoudit, nebo zda jsou vázány sdělením dožadujícího orgánu v žádosti o vymáhání, ve které dožadující orgán v souladu se vzorem uvedeným v příloze III. směrnice 2002/94/ES potvrzuje, že přiložený exekuční titul je vykonatelný a dlužníkovi byl doručen a identifikuje dlužníka dodatečnými údaji nad rámec exekučního titulu.

[21] Pokud by pak bylo rozhodné, zda exekuční titul byl dlužníkovi doručen, bylo by dle Nejvyššího správního soudu potřeba vyřešit další otázku, a to zda je možné pokládat za řádné doručení exekučního titulu, pokud bylo stěžovateli – českému občanovi – doručeno na českém území rozhodnutí v německém jazyce, kterému nerozuměl.

[22] Nejvyšší správní soud v této souvislosti odkázal na judikaturu, v níž Soudní dvůr výslovně uznal obecnou právní zásadu Společenství, podle které má každý právo na spravedlivý proces. Nejvyšší správní soud dále vyslovil názor, že z práva na spravedlivý proces a v něm zahrnutého práva na obhajobu lze dovodit to, že české soudy by v předmětném řízení měly přihlédnout k námitce žalobce týkající se nedostatečného označení příjemce (dlužníka) v samotném exekučním titulu. Pokud by totiž byl akceptován názor žalovaného, že české orgány jsou zcela vázány označením dlužníka, a to až v žádosti o vymáhání, stěžovatel by mohl být zcela připraven o možnost bránit svá práva. Podle Nejvyššího správního soudu je cílem směrnice zajištění vymáhání pohledávek v tuzemsku na základě exekučního titulu vydaného v jiném členském státě za stejných podmínek, jaké platí pro vymáhání pohledávek na základě tuzemských exekučních titulů.

Nebylo však cílem směrnice, aby se zahraničními exekučními tituly bylo zacházeno privilegovaně a na jejich základě byla prováděna exekuce navzdory vadám, které by u tuzemských exekučních titulů vedly k jejich nevykonatelnosti.

III.B

Rozsudek Soudního dvora

[23] Soudní dvůr rozhodl o předložených otázkách rozsudkem ze dne 14. 1. 2010, *Kyrian* (C 233/08) (všechna zde uváděná rozhodnutí Soudního dvora jsou dostupná na <http://curia.europa.eu>), a to tak, že:

„1. Článek 12 odst. 3 směrnice Rady 76/308/EHS ze dne 15. března 1976 o vzájemné pomoci při vymáhání pohledávek vyplývajících z některých dávek, cel, daní a jiných opatření, ve znění směrnice Rady 2001/44/ES ze dne 15. června 2001, musí být vykládán v tom smyslu, že soudy členského státu, ve kterém má sídlo dožádaný orgán, nemají v zásadě pravomoc k ověření vykonatelnosti dokladu o vymahatelnosti pohledávky. Naproti tomu v případě, že je k soudu uvedeného členského státu podána žaloba směřující proti platnosti a řádné povaze takových opatření k vymáhání pohledávky, jako je doručení exekučního titulu, je uvedený soud oprávněn ověřit, zda tato opatření byla řádně provedena v souladu s právními a správními předpisy uvedeného členského státu.

2. K tomu, aby v rámci vzájemné spolupráce zavedené na základě směrnice 76/308, ve znění směrnice 2001/44, mohl příjemce dokladu o vymahatelnosti pohledávky uplatnit svá práva, musí mu být tento doklad doručen v úředním jazyce členského státu, ve kterém má sídlo dožádaný orgán. K zajištění dodržení tohoto práva přísluší vnitrostátnímu soudu, aby použil své vnitrostátní právo a dbal přitom na zajištění plné účinnosti práva Společenství.“

[24] První z otázek předložených Nejvyšším správním soudem rozdělil Soudní dvůr na dvě podotázky, a to zda č. l. 12 odst. 3 směrnice 76/308/EHS musí být vykládán v tom smyslu, že soudy členského státu, ve kterém má sídlo dožádaný orgán, mají pravomoc jednak k ověření vykonatelnosti dokladu o vymahatelnosti pohledávky, a jednak k přezkumu, zda byl uvedený doklad dlužníkovi řádně doručen.

[25] K pravomoci soudů členského státu, ve kterém má sídlo dožádaný orgán, ověřit vykonatelnost dokladu o vymahatelnosti pohledávky, uvedl Soudní dvůr následující. Článek 12 směrnice 76/308/EHS rozděluje přezkumnou pravomoc ve vztahu k aktům napadajícím pohledávku, doklad o vymahatelnosti nebo opatření k vymáhání pohledávky, mezi orgány členského státu, ve kterém má sídlo dožadující orgán, a orgány členského státu, ve kterém má sídlo dožádaný orgán. Podle odstavce 1 uvedeného článku, napadne-li dotyčná osoba pohledávku nebo doklad o vymahatelnosti pohledávky vydaný v členském státě, ve kterém má sídlo dožadující orgán, podá žalobu k příslušnému orgánu členského státu, ve kterém má sídlo dožadující orgán, v souladu s právními předpisy platnými v tomto státě. Naproti tomu podle č. l. 12 odst. 3 směrnice 76/308/EHS, jsou-li napadena opatření k vymáhání pohledávky přijatá v členském státě, ve kterém má sídlo dožádaný orgán, bude žaloba podána k příslušnému orgánu tohoto členského státu v souladu s jeho právními předpisy. Toto rozdělení pravomocí je logickým následkem skutečnosti, že pohledávka a exekuční titul jsou vyhotoveny podle práva platného v členském státě, ve

kterém má sídlo dožadující orgán, zatímco v případě opatření k vymáhání pohledávky v členském státě, ve kterém má sídlo dožádaný orgán, používá dožádaný orgán na základě článků 5 a 6 směrnice 76/308/EHS ustanovení vnitrostátního práva posledně uvedeného státu upravující obdobné akty, přičemž tento orgán je nejlépe schopen posoudit legalitu aktu podle svého vnitrostátního práva.

[26] Uvedené rozdělení pravomocí podle Soudního dvora „v zásadě neumožňuje dožádanému orgánu zpochybnit platnost a vykonatelnost aktu nebo rozhodnutí, jehož doručení požaduje dožadující orgán“ (bod 41 rozsudku). Ovšem s jistou výhradou: „[N]elze vyloučit, že orgány členského státu, ve kterém má sídlo dožádaný orgán, budou výjimečně oprávněny ověřit, zda výkon uvedeného titulu nemůže zejména narušit veřejný pořádek posledně uvedeného členského státu, a případně zcela nebo zčásti odmítnout poskytnutí spolupráce nebo podmínit poskytnutí spolupráce dodržením určitých podmínek“ (bod 42).

[27] Za účelem zodpovězení druhé části první otázky, tedy zda mají soudy členského státu, ve kterém má sídlo dožádaný orgán, pravomoc ověřit, zda byl exekuční titul dlužníkovi řádně doručen, Soudní dvůr vyložil pojem „opatření k vymáhání pohledávky“ použitý v č. l. 12 odst. 3 směrnice 76/308/EHS. Dospěl přitom k závěru, že doručení je možno považovat za opatření k vymáhání pohledávky ve smyslu uvedeného ustanovení, a proto musí být „každá žaloba směřující proti doručení podána k příslušnému orgánu členského státu, ve kterém má sídlo dožádaný orgán“ (bod 47).

[28] Ve vztahu k druhé z otázek předložených Nejvyšším správním soudem Soudní dvůr nejprve odmítl argumentaci české vlády a generálního advokáta, podle nichž je tato otázka pouze hypotetická. Jelikož předchozí otázku Soudní dvůr zodpověděl tak, že Nejvyšší správní soud má pravomoc k ověření řádnosti doručení, pak musel dospět k závěru, že má zdejší soud také „pravomoc ke konstatování případného pochybení při doručování podle právních a správních předpisů platných v členském státě, ve kterém má své sídlo. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud zřetelně ve svém předkládacím rozhodnutí vysvětlil, na základě jakých důvodů je jeho druhá otázka relevantní a odpověď na ni nezbytná k vyřešení projednávaného sporu, je tedy uvedená otázka přípustná na rozdíl od toho, co zdůrazňuje česká vláda“ (bod 52).

[29] Následně Soudní dvůr uvedl, že směrnice 76/308/EHS nestanoví pravidla, podle kterých by doručení dokladu o vymahatelnosti pohledávky nebylo řádné, pokud by bylo provedeno v jazyce, kterému příjemce nerozumí, nebo v jazyce, který není úředním jazykem nebo některým z úředních jazyků členského státu, ve kterém má sídlo dožádaný orgán.

[30] Z cíle směrnice 76/308/EHS přitom podle Soudního dvora na jednu stranu „vyplývá, že tato směrnice zejména směřuje k zaručení účinného doručování všech aktů a rozhodnutí, včetně soudních, vztahujících se k pohledávce nebo jejímu vymáhání, vydaných v členském státě, ve kterém má sídlo dožadující orgán.“ Na druhou stranu, tato směrnice „nemůže dosáhnout tohoto cíle, aniž by respektovala oprávněné zájmy osob, kterým je doručováno (viz obdobně rozsudek ze dne 9. února 2006, Plumex, C-473/04, Sb. rozh. s. I-1417, bod 21)“ (bod 57 rozsudku).

[31] V této souvislosti Soudní dvůr dále zdůraznil, že „*funkcí včasného doručení je umožnit příjemci seznámit se s předmětem a důvodem doručovaného aktu a uplatnit svá práva (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 8. května 2008, Weiss und Partner, C-14/07, Sb. rozh. s. I-3367, bod 73)*“ (bod 58 rozsudku), a že „*v rámci vzájemné spolupráce podle směrnice 76/308 tedy musí být osoba, které je exekuční titul určen, schopna spolehlivě identifikovat přinejmenším předmět a důvod žádosti*“ (bod 59). V řízení, které je nyní předmětem přezkumu před Nejvyšším správním soudem, se dle Soudního dvora o takový případ jedná tehdy, „*jestliže je doručováno v úředním jazyce členského státu, ve kterém má sídlo dožádaný orgán. Podle č. l. 5 odst. 1 směrnice 76/308 totiž dožádaný orgán příjemci doručuje v souladu s právními předpisy platnými pro doručování obdobných aktů v členském státě, ve kterém má sídlo dožádaný orgán, což předpokládá zejména doručování v úředním jazyce tohoto členského státu*“ (bod 60).

[32] Ze skutečnosti, že směrnice 76/308/EHS nestanoví důsledky vyplývající z doručování v jazyce, který není úředním jazykem členského státu, ve kterém má sídlo dožádaný orgán, tak Soudní dvůr dovodil, že „*přísluší vnitrostátnímu soudu, aby použil své vnitrostátní právo a přitom dbal na zajištění plné účinnosti práva Společenství, což jej může vést k výkladu vnitrostátní normy, která byla stanovena výlučně s ohledem na čistě vnitrostátní situaci, tak, aby tuto normu použil na dotčenou přeshraniční situaci (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 8. listopadu 2005, Leffler, C-443/03, Sb. rozh. s. I-9611, bod 51). Jak totiž vyplývá z ustálené judikatury Soudního dvora, neexistují-li výslovná ustanovení práva Společenství, přísluší vnitrostátnímu právnímu řádu každého členského státu, aby upravil procesní podmínky soudních řízení určených k zajištění ochrany práv, která jednotlivcům vyplývají z přímého účinku práva Společenství (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 16. prosince 1976, Rewe-Zentralfinanz et Rewe-Zentral, 33/76, Recueil. s. 1989, bod 5, a Leffler, uvedený výše, bod 49). Soudní dvůr rovněž upřesnil, že tyto podmínky nemohou být méně příznivé než ty, které se týkají práv vyplývajících z vnitrostátního právního řádu (zásada rovnocennosti), a že v praxi nemohou znemožňovat nebo nadměrně ztěžovat výkon práv přiznaných právním řádem Společenství (zásada efektivit) (viz rozsudky Rewe, uvedený výše, bod 5; ze dne 10. července 1997, Palmisani, C-261/95, Recueil, s. I-4025, bod 27; ze dne 15. září 1998, Edis, C-231/96, Recueil, s. I-4951, bod 34, a Leffler, uvedený výše, bod 50)*“ (body 61-62 rozsudku).

IV.

Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[33] Podle § 48 odst. 4 s. ř. s. po odpadnutí překážky předseda senátu i bez návrhu usnesením vysloví, že se v řízení pokračuje. K odpadnutí překážky došlo v daném případě vydáním výše citovaného rozsudku Soudního dvora o předložených otázkách. Nejvyšší správní soud proto rozhodl, že v řízení se pokračuje.

[34] Kasační stížnost je důvodná.

[35] Stěžovatel v zásadě namítá, že české celní orgány nerespektovaly jeho práva při vymáhání daňového nedoplatku na základě exekučního titulu, kterým je daňový výměr vydaný německými celními orgány. Ty požádaly o exekuci daňového nedoplatku české celní orgány dne 28. 9. 2004, a to na základě směrnice 76/308/EHS, která byla do českého právního řádu implementována zákonem č. 191/2004 Sb. Užití tohoto zákona na

stěžovatelův případ však údajně představuje nedovolenou retroaktivitu. Navíc, i z tohoto zákona dle stěžovatele plyne, že na zahraniční exekuční titul se hledí, jako by to byl český exekuční titul. A tedy pokud je zahajována nebo soudem přezkoumávána exekuce takového titulu, pak má soud i žalovaný možnost dospět k závěru, že tento exekuční titul je nevykonatelný pro nějakou vadu. Za takovou vadu stěžovatel považuje v případě předmětného exekučního titulu jednak skutečnost, že přímo z něj není zřejmé, kdo je povinným, jednak to, že exekuční titul mu nebyl řádně doručen. Stěžovatel dále namítá, že ani exekuční titul, ani průvodní listiny žádosti celních orgánů Spolkové republiky Německo o vymáhání exekučního titulu mu v průběhu správního a soudního řízení nebyly k dispozici v českém jazyce. Žádost o exekuci daňového výměru navíc nebyla podepsána.

[36] Nejvyšší správní soud považuje za vhodné se nejprve vypořádat s kasační námitkou, podle níž užití zákona č. 191/2004 Sb. při vymáhání daňového výměru z roku 1999 představuje nedovolenou retroaktivní aplikaci tohoto zákona (blíže viz bod [11] výše). Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud otázku, zda směrnice 76/308/EHS může platit i pro rozhodnutí vydaná před vstupem České republiky do Evropské unie, předložil jako předběžnou otázku Soudnímu dvoru. K této námitce Nejvyšší správní soud uvádí, že nemá pochybnosti o tom, že směrnice 76/308/EHS (a tedy i zákon č. 191/2004 Sb.) je na řešený případ aplikovatelná, přestože se jedná o vymáhání exekučního titulu vydaného německými celními orgány v roce 1999, zatímco Česká republika přistoupila k Evropské unii až 1. 5. 2004 a až k tomuto datu se uvedená směrnice stala pro Českou republiku závaznou. Soudní dvůr totiž již ve svém rozsudku ze dne 1. července 2004, *Elliniko Dimosio v. Nikolaos Tsapalos a Konstantinos Diamantakis* (C-361/02, Sb. rozh. s. I-6405), odpověděl na obdobnou otázku způsobem, který lze bez dalšího použít i na řešený případ. Soudní dvůr v citovaném rozsudku uvedl, že „směrnice musí být vykládána tak, že se vztahuje na celní pohledávky, které vznikly v členském státě a jsou předmětem dokladu o vymahatelnosti vydaného tímto státem před vstupem uvedené směrnice v platnost v jiném členském státě, kde má sídlo dožádaný orgán.“ Uvedená námitka je tedy nedůvodná.

[37] Nutnost obrátit se na Soudní dvůr však Nejvyšší správní soud shledal v případě otázek, které vyplynuly z dalších stěžovatelem uplatněných námitek. Usnesením ze dne 5. 5. 2008 proto přerušil řízení o kasační stížnosti a předložil Soudnímu dvoru otázky týkající se zejména vymezení rozsahu přezkumné pravomoci českých správních soudů ve vztahu k exekučnímu titulu (blíže viz body [18] až [21] výše). Soudní dvůr rozhodl o těchto otázkách rozsudkem ze dne 14. 1. 2010 (k jeho shrnutí viz body [22] až [31] výše). Patříčná ustanovení směrnice 76/308/EHS, stejně jako zákona č. 191/2004 Sb., je tak nyní třeba interpretovat ve světle závěrů vyslovených Soudním dvorem v uvedeném rozsudku.

[38] Podle § 6 odst. 1 zákona č. 191/2004 Sb. „Doklad, který je exekučním titulem pro vymáhání pohledávky ve státě příslušného orgánu, se ode dne obdržení úplné žádosti o vymáhání považuje bez dalšího za exekuční titul pro vymáhání pohledávky v České republice“. Z tohoto ustanovení dovodil žalovaný ve svém napadeném rozhodnutí, že „českým celním orgánům již tedy nepřísluší tento exekuční titul zkoumat či zpochybňovat, ani rozhodovat o tom, zda a za jakých podmínek bude vymáhání provedeno“. Stěžovatel v řízení před žalovaným namítal, že mu nikdy nebyl doručen předmětný zahraniční daňový výměr a že pokud má být takový daňový výměr vymáhán v České republice, měl by být doručen

občanu České republiky také v českém jazyce. K tomu žalovaný v návaznosti na předchozí konstatování toliko uvedl, že *„dlužníkovi po prokazatelném doručení platebního výměru nic nebránilo v tom, aby si dotčené písemnosti, pokud jejich obsahu neporozuměl, nechal ve svém vlastním zájmu přeložit do svého mateřského jazyka.“* Postup žalovaného plně aproboval krajský soud, rovněž s odkazem na § 6 odst. 1 zákona č. 191/2004 Sb. Ten považoval za zásadní skutečnost, že žádost o vymáhání daňového nedoplatku podaná německými celními orgány obsahovala všechny zákonem stanovené náležitosti (včetně údajů o právní moci exekučního titulu). Podle krajského soudu *„pravomocné a vykonatelné rozhodnutí příslušného německého celního orgánu bylo tedy řečeno slovy zákona skutečně bez dalšího titulem pro vydání exekučního příkazu žalovaným“.*

[39] S takovým výkladem zákona č. 191/2004 Sb. se však Nejvyšší správní soud nemůže ztotožnit. Podle kasačního soudu je naopak nejen právem, ale i povinností českých správních orgánů a soudů zabývat se v případě vymáhání daňových nedoplatků na základě zahraničního daňového výměru (k případným námitkám účastníků řízení) např. tím, zda byl tento výměr daňovému subjektu řádně doručen. S tímto právním názorem konvenují rovněž odpovědi poskytnuté Nejvyššímu správnímu soudu k jeho předběžným otázkám Soudním dvorem.

[40] Soudní dvůr uvedl, že článek 12 odst. 3 směrnice 76/308/EHS musí být vykládán v tom smyslu, *„že soudy členského státu, ve kterém má sídlo dožádaný orgán, nemají v zásadě pravomoc k ověření vykonatelnosti dokladu o vymáhatelosti pohledávky. Naproti tomu v případě, že je k soudu uvedeného členského státu podána žaloba směřující proti platnosti a řádné povaze takových opatření k vymáhání pohledávky, jako je doručení exekučního titulu, je uvedený soud oprávněn ověřit, zda tato opatření byla řádně provedena v souladu s právními a správními předpisy uvedeného členského státu.“* K tomu je třeba předně podotknout, že závěr Soudního dvora se může na první pohled jevit dvojznačný. V české právní terminologii totiž představuje řádnost doručení jeden z předpokladů vykonatelnosti. Nicméně z odůvodnění rozhodnutí lze dovodit, že Soudní dvůr v daném kontextu považoval za ověření „vykonatelnosti“ exekučního titulu toliko ověření jeho věcné správnosti (tj. např. zda pohledávka nebyla prekludována, zda byly daň či clo vyměřeny ve správné výši atd.). K ověření „vykonatelnosti“ v tomto smyslu tedy soudy členského státu, ve kterém má sídlo dožádaný orgán, tj. v nynějším případě české soudy, zpravidla pravomoc nemají. Což však není v nyní posuzované věci nikterak sporné, protože stěžovatel věcnou správnost exekučního titulu nerozporoval. Naopak v případě „opatření k vymáhání pohledávky“ Soudní dvůr uvedl, že pravomoc těchto soudů dána je. Za „opatření k vymáhání pohledávky“ přitom Soudní dvůr výslovně považuje také doručení exekučního titulu. Zjevně tak neobstojí závěry žalovaného a krajského soudu, podle nichž jim tyto otázky nepříslušelo posuzovat. Rozhodnutí krajského soudu je tak zatíženo nezákonností spočívající v nesprávném posouzení právní otázky ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Uvedený rozsudek je v tomto bodě zároveň nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[41] Z rozsudku Soudního dvora lze zároveň dovodit, že jedním z předpokladů toho, aby stěžovatel mohl efektivně hájit svá práva v případě vymáhání německého daňového výměru českými celními orgány, je doručení předmětného exekučního titulu v úředním jazyce České republiky, případně v jazyce, kterému rozumí. Tak tomu v nynějším případě

nebylo, neboť stěžovatel již v řízení před žalovaným namítal, že německému daňovému výměru nerozumí a ani žalovaným, ani krajským soudem nebyl prokázán opak. Stěžovatelovy námitky v tomto směru vypořádali tvrzením, že měl možnost si nechat exekuční titul přeložit do češtiny sám a na své náklady, což je však mylná argumentace, jak plyne z výše uvedeného. Také v tomto bodě se tedy krajský soud dopustil nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky. V dalším řízení tak krajský soud vyvodí z této vady při doručování daňového výměru patřičné důsledky.

[42] Nejvyšší správní soud dále konstatuje, že i bez ohledu na to, zda stěžovatel měl právo na doručení daňového výměru v češtině, žalovaný a krajský soud pochybili, jestliže při vymáhacím řízení a následném soudním přezkumu napadeného rozhodnutí žalovaného nezajistili překlad exekučního titulu a dalších listin, které jsou podkladem napadeného rozhodnutí, do českého jazyka.

[43] Zákon č. 191/2004 Sb. nijak neřeší otázku jazyka dokumentů postoupených ze zahraničí. V § 13 odst. 1 se pouze výslovně stanoví, že komunikace mezi ministerstvem a příslušným orgánem jiného státu se vede v úředním jazyce státu, jehož příslušný orgán byl dožádán o pomoc při vymáhání. Překlad žádosti včetně všech příslušných dokladů zajišťuje ministerstvo. Směrnice 76/308/EHS pak v č. l. 17 stanoví: *„Žádosti o pomoc, doklad o vymahatelnosti a ostatní přiložené dokumenty jsou opatřeny překladem do úředního jazyka ... členského státu, ve kterém má sídlo dožádaný orgán, aniž je dotčena možnost dožádaného orgánu upustit od vyžadování takového překladu.“* Ze směrnice ani ze zákona tedy nevyplývá výslovně nepodmíněná povinnost dožadujícího (nebo dožádaného orgánu) překládat žádost o vymáhání a exekuční titul do úředního jazyka dožádaného státu. Směrnice s tím však počítá jako s pravidlem a stejně tak český zákon počítá s tím, že žádosti do zahraničí včetně všech dokladů musí být překládány do tamního úředního jazyka. Směrnice sice umožňuje dožádanému orgánu přijmout žádost i v jiném než svém úředním jazyce, avšak nestanoví podmínky pro takové uvážení dožádaného orgánu. Tyto podmínky je proto třeba hledat ve vnitrostátním právu.

[44] Podle odůvodnění směrnice 76/308/EHS *„jednotlivé formy pomoci musí dožádaný orgán poskytovat v souladu s právními a správními předpisy platnými v této oblasti v členském státě, v němž má sídlo.“* Ve shodě se směrnicí tedy zákon č. 191/2004 Sb. stanoví v § 2 odst. 7, že při uskutečňování mezinárodní pomoci se postupuje podle zákona upravujícího správu daní, kterým je daňový řád. Daňový řád pak v § 3 odst. 1 říká, že český (slovenský) jazyk je jazykem jednacím, veškerá písemná podání a listinné důkazy musí být opatřeny úředním překladem do tohoto jazyka. Správce daně může v odůvodněných případech upustit od toho, aby vyžadoval úřední překlad listinných důkazů. V č. l. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) je zakotveno právo účastníka na tlumočníka, pokud je jednání vedeno v jazyce, který neovládá.

[45] Z § 3 odst. 1 daňového řádu lze tedy dovodit právo účastníka na to, aby daňové řízení bylo vedeno v českém (eventuelně slovenském) jazyce a aby podklady pro rozhodnutí byly rovněž v tomto úředním jazyce. Výjimka uvedená v § 3 odst. 1 daňového řádu musí být vykládána tak, že umožňuje upustit od překladu listin pouze, pokud to je ve prospěch účastníka daňového řízení (např. se jedná o listiny účastníkem předložené a účastník se domáhá toho, aby bylo od přeložení do češtiny upuštěno). V žádném případě

nemůže být této úvahy zneužito k újmě účastníka, který prohlásí, že listinám nerozumí. Toto stěžovatel učinil již v odvolání proti výzvě k zaplacení daňového nedoplatku ze dne 7. 1. 2005.

[46] Lze tedy konstatovat, že ve vymáhacím řízení bylo porušeno právo stěžovatele na to, aby řízení bylo vedeno v českém jazyce a aby listiny, které jsou podkladem napadeného rozhodnutí, byly přeloženy do českého jazyka, a to buď dožadujícím orgánem nebo i orgánem dožádaným.

[47] S tím související otázkou jsou dále vady řízení způsobené tím, že listiny v německém jazyce byly použity v soudním řízení správním, aniž by byly přeloženy do českého jazyka. Jakkoli to není výslovně upraveno v právních předpisech, z principu státní suverenity České republiky (č. l. 1 Ústavy České republiky) vyplývá, že je český jazyk úředním jazykem, který se důsledně použije i v oblasti soudního řízení správního, jak již ostatně dovodil Nejvyšší správní soud ve své judikatuře (viz rozsudek ze dne 24. 11. 2004, č. j. 1 Azs 90/2004 - 45). Totéž lze dovodit z § 18 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s. V českém jazyce by tak měla být soudu předkládána podání účastníků, v tomto jazyce by měly být i listiny založené v soudním spisu, v tomto jazyce by mělo být vedeno jednání a v tomto jazyce by měla být vyhotovována soudní rozhodnutí a další písemnosti. K dosažení tohoto cíle slouží další prostředky předepsané právními předpisy: účastníkům a jiným osobám zúčastněným na řízení, které úřední jazyk neovládají, slouží tlumočníci (§ 18 odst. 2 o. s. ř.), listiny vyhotovené v jiném než v úředním jazyce, které je třeba v řízení použít, jsou do úředního jazyka přeloženy tlumočnickem (zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, vyhláška č. 37/1967). Tento postup představuje pravidlo, případné výjimky z něho nesmějí být na újmu účastníkům, v opačném případě by byla porušena zásada rovnosti účastníků řízení (č. l. 37 odst. 3 Listiny, § 36 odst. 1 s. ř. s.) a právo na spravedlivý proces (č. l. 36 a násl. Listiny). Z protokolu o jednání před Krajským soudem v Českých Budějovicích, konaném v předmětné věci dne 14. 3. 2007, pak vyplývá, že soud konstatoval obsah listin získaných ze správního spisu vyhotovených v jazyce německém bez překladu do jazyka českého (exekuční titul a žádost dožadujícího orgánu a dále výzva k zaplacení vydaná dožadujícím orgánem dne 28. 9. 2004). Dále z protokolu vyplývá, že žalobce při jednání opětovně namítal, že uvedené listiny nebyly přeloženy do jazyka českého a s použitím listin v německém jazyce nesouhlasil a namítal porušení práva na rovnost účastníků před soudem. Pokud za těchto okolností krajský soud o uvedené listiny opřel poměrně rozsáhlá skutková zjištění popsaná na straně 5 napadeného rozsudku, jedná se o vadu řízení před soudem, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Poukaz krajského soudu na to, že účastník si mohl ve svém vlastním zájmu nechat listiny přeložit (str. 11 napadeného rozsudku), nemůže takový postup ospravedlnit.

[48] K námitce stěžovatele, podle níž žádost celních orgánů Spolkové republiky Německo o vymáhání exekučního titulu nebyla podepsána, se nyní Nejvyššímu správnímu soudu nepřísluší vyjadřovat. Tuto námitku bude muset předně posoudit krajský soud, a to na základě řádně zjištěného (ve smyslu předchozích odstavců) skutkového stavu.

V.

Závěr a náklady řízení

[49] S ohledem na shora uvedené skutečnosti Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V tomto řízení je krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, který byl vysloven v odůvodnění tohoto rozsudku.

[50] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. února 2010

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu